

Veselības inspekcija

Klijānu iela 7, Rīga, LV-1012; faktiskā adrese: Pāvila Roziša iela 9, Valmiera, Valmieras novads, LV-4201
tālrunis: 64281130, tālrunis/fakss: 64281752, e-pasts: vidzeme@vi.gov.lv, www.vi.gov.lv

Valmierā

11.06.2025 Nr. 1.7.8.-1./564

Uz _____ Nr. _____

SIA “Enviroprojekts”

e-adresē

Enerģētikas un vides aģentūra

e-adresē

Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu

Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta Vidzemes kontroles nodaļā (turpmāk – Inspekcija) ir saņemta un izskatīta SIA “Enviroprojekts” un Enerģētikas un vides aģentūras 2025. gada 23. maija vēstules ar lūgumu sniegt atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu (turpmāk – IVN Ziņojums) vēja elektrostaciju (turpmāk – VES) parkam “Valmiera-Valka” un tā saistītās infrastruktūras projektam (turpmāk – Paredzētā darbība) Valmieras novada Plāņu pagastā un Valkas novada Vijciema un Valkas pagastos. Paredzētās darbības ierosinātais ir SIA “Latvijas vēja parki”, reģ. Nr. 40203415150, Pulkveža Brieža iela 12, Rīga, LV-1010.

IVN veikts pamatojoties uz 2023. gada 15. augusta Vides pārraudzības valsts biroja lēmumu Nr. 5-03/9/2023 par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu. Ietekmes uz vidi novērtējuma programma Nr. 5-03/9/2023 (ar grozījumiem Nr. 5-02-1/4/2024 2024. gada 10. janvārī) izsniegta 2023. gada 12. septembrī.

Inspekcija 2024. gada 12. decembrī SIA “Enviroprojekts” sagatavoja atbildes vēstuli Nr. 2.4.8.-1/1077 par IVN Ziņojumu Paredzētajai darbībai.

Inspekcija ir izskatījusi norādītajā tīmekļa vietnē pieejamo IVN Ziņojumu un konstatējusi, ka plānotajā VES parkā “Valmiera-Valka” ir divas alternatīvas ar sekojošu VES skaitu: A alternatīvas novietojuma variantā ir 27 VES (no kurām būtu būvējamas 25 VES) un B alternatīvas – 40 VES (no kurām būtu būvējamas 38 VES). Katras VES maksimālā nominālā jauda var sasniegt 8 MW. IVN procedūras ietvaros tiek vērtēta arī ar VES parka funkcionēšanu saistītā infrastruktūra – elektropārvades kabellīniju, transformatoru apakšstaciju, saražotās elektroenerģijas akumulēšanas risinājumu, montāžas un apkopes laukumu un pievedceļu būvniecība un ekspluatācija. Kopumā plānotā VES parka un infrastruktūras izvietošana paredzēta 31 zemes vienībā.

Vēja parku plānots izbūvēt Valkas novada teritorijas DR daļā un Valmieras novada DA daļā, ~ 1 km attālumā no Sedas, ~ 2 km attālumā no Strenčiem un ~ 5 km attālumā no Valkas. Citas tuvākās apdzīvotās vietas (ciemi) ir Vijciems, Sēļi un Jērcēni. Plānotā vēja parka tiešā tuvumā atrodas arī 25 viensētas. IVN izpētes teritorija sevī ietver teritoriju Valmieras novada Brenguļu, Ēveles, Jērcēnu un Trikātas pagastā, Sedas un Strenču pilsētā, Valkas novada Ērgemes un Zvārtavas pagastā un Valkas pilsētā, Smiltenes novada Bilskas pagastā (niecīga daļa), kā arī Valgas apriņķa Valgas pagastā (Valga vald), kas ietver arī Valgas pilsētu, novērtējot pārrobežu ietekmi. Attiecībā uz attālumu līdz VES, neviena no dzīvojamām mājām/publiskām ēkām neatrodas tuvāk par 800 m no plānotā vēja parka, kas ir atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 30.

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU, KAS SATUR LAIKA ZĪMOGU

aprīļa noteikumos Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” noteiktajam minimālajam attālumam – vismaz 800 m. Vistuvāk VES parka robežai, 816 m attālumā (no tuvāk izvietotās/malējās VES), atrodas “Dzīvojamā māja 145. km”. VES un montāžas un apkopes laukumi atradīsies AS “Latvijas valsts meži” mežu teritorijās.

IVN Ziņojumā kā tehniskās alternatīvas salīdzināti pieci VES modeļi – Nordex N175/6.X (plānotais masta augstums 179 m, rotora diametrs 175 m, maksimālais spārna gala augstums 266,5 m), Vestas V172 (plānotais masta augstums 199 m, rotora diametrs 172 m, maksimālais spārna gala augstums 285,0 m), Enercon E175 (plānotais masta augstums 162 m, rotora diametrs 175 m, maksimālais spārna gala augstums 249,5 m), Siemens Gamesa Renewable Energy SG170 (plānotais masta augstums 185 m, rotora diametrs 170 m, maksimālais spārna gala augstums 270,0 m) un General Electric Cypress (plānotais masta augstums 167 m, rotora diametrs 164 m, maksimālais spārna gala augstums 249,0 m). Visu VES masti tiek komplektēti no tērauda posmiem, rotorus veido trīs stiklšķiedras kompozītmateriāla spārni ar regulējamu spārnu vērsumu, katrā gondolā ir iebūvēts ģenerators, transformators, bremzes, jaudas pārnese iekārtas un mehānismi stacijas darbības uzraudzībai un vadībai.

IVN Ziņojumā sagatavots paredzētās darbības ietekmes uz vidi izvērtējums, kurā citā starpā iekļauta sekojošo faktoru analīze: troksnis (t. sk. ietekme VES ekspluatācijas laikā, kumulatīvās ietekmes, trokšņa dažādo frekvenču analīze), mirgošana, gaisa kvalitāte, vibrācija, elektromagnētiskā lauka iedarbība, ainava, kā arī noteikti pasākumi ietekmes uz vidi mazināšanai.

IVN ietvaros veikti elektromagnētiskā lauka iedarbības aprēķini un secināts, ka elektromagnētiskie lauki, kas radīsies, ja vēja parka projekts tiks īstenots maksimālā apjomā, nav uzskatāmi par tādiem, kas varētu atstāt būtisku ietekmi uz sabiedrības veselību kopumā un vēju parka apkaimē dzīvojošo un ceļus gar apakšzemes kabeļu trasēm izmantojošo iedzīvotāju veselību un VES “Lode” teritorijā netiks pārsniegti Ministru kabineta 2018. gada 16. oktobra noteikumos Nr. 637 “Elektromagnētiskā lauka iedarbības uz iedzīvotājiem novērtēšanas un ierobežošanas noteikumi” noteiktie mērķlielumi.

Plānotajā VES parka platībā nav neviena uzņēmuma, kas savā darbībā radītu troksni. Citi rūpnieciska rakstura objekti (teritorijas) atrodas ārpus plānotā VES parka teritorijas. Esošo trokšņa līmeni plānotā VES parka teritorijā nosaka satiksmes radītais troksnis pa tuvējiem ceļiem. IVN Ziņojumā trokšņa piesārņojuma novērtējums veikts, vadoties pēc Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumiem Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 16). Tā kā izpētes teritorijas apkārtne ir teritorijas ar dzīvojamām mājām, pārbaudāmais vides trokšņa robežlielums, kāds piemērojams dzīvojamās apbūves teritorijām, ir L_{diena} 55 dB(A), L_{vakars} 50 dB(A) un L_{nakts} 45 dB(A). Vērtēts troksnis gan VES būvniecības laikā, gan VES ekspluatācijas laikā. Būvniecības darbi plānoti pārsvarā dienas laikā, ar reti izņēmumiem arī nakts laikā, līdz ar to IVN nav kvantitatīvi vērtēta būvdarbu ietekme uz trokšņa līmeni paredzētās darbības teritorijas apkārtne. Trokšņa novērtējumā izvēlēts skaļākais VES modelis – Nordex 175-6.8. Papildus ņemts vērā troksnis, ko rada četru bateriju enerģijas saglabāšanas sistēmu BESS kopā ar transformatoriem (AST) saistītie palīgelementi – ventilācijas un gaisa kondicionēšanas (HVAC) iekārtas. Trokšņa aprēķini veikti 15 dzīvojamās apbūves teritorijās.

Trokšņa aprēķinu rezultāti liecina, ka esošajā situācijā trokšņa līmenis (tikai satiksmes troksnis) pilnībā atbilst Noteikumu Nr. 16 prasībām: satiksmes trokšņa robežlielumi netiek pārsniegti (un satiksmes troksnis ir tik mazs, ka nesasniedz arī rūpniecisko objektu trokšņa robežlielumus). Esošajā situācijā (satiksmes troksnis) vienā viensētu teritorijā (“Saulē 4”) pārsniedz PVO vadlīnijās ceļu satiksmes troksnim rekomendēto diennakts L_{dvn} vērtību < 53 dB(A).

Darbojoties 27 VES (A alternatīva paredz no tām īstenot ne vairāk par 25) tiek nodrošināta pieļaujamā trokšņa līmeņa ievērošana viensētu teritorijās visos diennakts periodos saskaņā ar Noteikumu Nr. 16 prasībām.

Darbojoties 40 VES (B alternatīva paredz no tām īstenot ne vairāk par 38) tiek nodrošināta pieļaujamā trokšņa līmeņa ievērošana viensētu teritorijās visos diennakts periodos saskaņā ar Noteikumu Nr. 16 prasībām.

VES radītā trokšņa līmeņa aprēķins atbilstoši PVO vadlīnijās rekomendētajai diennakts L_{dvn} vērtībai rūpniecisko avotu radītajam troksnim: Paredzētā darbība rada VES trokšņa PVO mērķlieluma pārsniegumus 4 (A alternatīvā: “Bērzi”, “Kūmiņas”, “Melderī” un “Oliņas”) vai 5 (B alternatīvā: “Bērzi”, “Kūmiņas”, “Melderī”, “Oliņas” un “Vēverzemnieki”) mājās. A alternatīvā vienā dzīvojamā apbūvē “Dreimaņi” tiek sasniegts PVO mērķlielums 45 dB(A). B alternatīvā vienā dzīvojamā apbūvē “Dreimaņi” tiek sasniegts PVO mērķlielums 45 dB(A).

Summārā trokšņa līmeņa aprēķins atbilstoši PVO vadlīnijās rekomendētajai diennakts L_{dvn} vērtībai: Paredzētā darbība kopā ar esošo (satiksmes) troksni rada summārā trokšņa mērķlieluma pārsniegumus tajās pašās 4 (A alternatīvā) vai 5 (B alternatīvā) mājās (jau minētajā “Saulē 4”, esošā (satiksmes) trokšņa PVO mērķlieluma pārsniegums ir esošs un summā ar Paredzēto darbību nemainās).

IVN A variantā attiecībā uz 8 VES VV16, VV21, VV37, VV46, VV47, VV84, VV85, VV88, rekomendēti īstenojamie pasākumi ietekmes mazināšanai: izvēloties VES, projekta īstenojamajam jāizvēlas VES, kuru radītais troksnis ievēro PVO rekomendācijas, uzstādīt VES ar pēc iespējas zemāku trokšņa emisijas līmeni vai aerodinamiski uzlabotiem spārniem. B variantā attiecībā uz visām tām pašām 8 VES un vēl devīto – VV66 – īstenojami tie paši pasākumi ietekmes mazināšanai. VES modeļa izvēles gaitā jāveic precīza trokšņa modelēšana tieši ar konkrēto modeli, lai konstatētu, vai 7.9.14. tabulā “Ietekmi uz Natura 2000 teritorijām samazinošie pasākumi” norādītie putnu aizsardzības pasākumi – apturēt visas 38 VES pirms un pēc gan lokālā saullēkta, gan saulrieta no 1. aprīļa līdz 1. oktobrim, 36 VES no 15. februāra līdz 15. maijam un no 1. septembra līdz 15. novembrim, 14 VES īstenojot trokšņa ierobežojumus pūču aizsardzība – un sīkspārņu aizsardzības pasākums – no 1. maija līdz 30. septembrim nakts laikā no saulrieta līdz saullēktam apturēt visas VES, ja vēja ātrums VES rotora augstumā ir 6 m/s vai mazāks, nokrišņu daudzums nepārsniedz 1 mm/h un gaisa temperatūra ir augstāka par 60°C – jau nenoved arī pie cilvēku aizsardzībai noteikto mērķlielumu nepārsniegšanas, kas, visticamāk, tā arī izrādīsies, bet pretējā gadījumā jāizstrādā un jāīsteno plāns vēl daļas VES apturēšanai naktīs, lai novērstu nakts trokšņa robežlieluma pārsniegumus.

IVN veikta zemas frekvences trokšņa līmeņa novērtēšana, izmantojot Dānijas Vides un Pārtikas ministrijas rīkojuma Nr. 135 prasības – 20 dB pie vēja ātruma 6 m/s un 8 m/s. IVN modelētais zemas frekvences ārtelpas troksnis nevienā tuvējā apbūvē nesasniedz pat pašu zemāko iekštelpu līmeni: 15 dB(A).

IVN Ziņojumā veikts infraskaņas izplatības novērtējums. Latvijā nav normatīvo aktu, kas nosaka robežvērtības infraskaņai, tāpēc IVN izmantoti Igaunijas Republikas Sociālo lietu ministra 2002. gada 4. marta noteikumu Nr. 42 “Standarta trokšņa līmeņi dzīvojamās un atpūtas zonās, dzīvojamās un koplietošanas ēkās un trokšņa līmeņa mērīšanas metodes” 1. pielikuma “Zemas frekvences trokšņa novērtējums. Ieteicamie skaņas spiediena līmeņi zemfrekvences trokšņa traucējumu novērtēšanai dzīvojamo ēku dzīvojamās un guļamtelpās un tam līdzvērtīgās telpās nakts laikā” noteiktie pieļaujamie skaņas spiediena līmeņi telpās nakts laikā dažādās frekvencēs robežās 71-95 dB un Igaunijas Sociālo lietu ministra 2002. gada 6. maija noteikumiem Nr. 75 “Ultraskaņas un infraskaņas skaņas spiediena līmeņu ierobežojumi un ultraskaņas un infraskaņas skaņas spiediena līmeņu mērīšana”: to 4. paragrāfam. Vērtēts VES parka izvietojuma maksimālais variants ar 40 VES. Tika izvēlēts viens, skaļākais visos vēja ātrumos, Nordex 175-6.8, staba augstumi saskaņā ar VES izvietojuma variantiem, rotora diametrs visiem ir vienāds: 200 m.

Modelēšanas rezultāti rāda, ka VES parka Valmiera-Valka VES radītais infraskaņas līmenis ārtelpā pat 800 m attālumā no VES sasniedz tikai ~ 65 dBG. Līdz ar to nav nevienas dzīvojamās mājas ap Valmieras-Valkas VES parku, pie kuras pat ārtelpā varētu tikt pārsniegti Igaunijas infraskaņas robežlielumi iekštelpām. Attiecīgi nav iespējami šo Igaunijas robežlielumu pārsniegumi dzīvojamajā apbūvē telpās naktī Igaunijas Republikas teritorijā.

IVN veikta mirgošanas ietekme pēc scenārija, kas ir tuvāks sliktākajam, nekā reālais. IVN ietvaros modelēti ēnu ilgumi uz visām mājām 1460 m rādiusā ap katru VES. Mirgošanas ietekmes veiktie aprēķini ir par potenciāli izbūvējamām VES, kas atbilst parka “Valmiera-Valka” novietojuma A alternatīvai ar 29 VES un novietojuma B alternatīvai ar 43 VES. VES ietekmes uz

vidi vērtēšanā citās valstīs un arī jaunākajās Latvijas “Vadlīnijās vēja elektrostaciju ietekmes uz vidi novērtējumam un ieteikumi prasībām vēja elektrostaciju būvniecībai” (2023) noteiktas šādi mirgošanas efekta ietekmes mērķlielumi: 30 mirgošanas stundas gadā, ja tās aprēķinātas pēc sliktākā scenārija metodes; 10 mirgošanas stundas gadā, ja tās aprēķinātas atbilstoši reālajam scenārijam (Vācijā, Beļģijā un Zviedrijā šā rādītāja rekomendētā robežvērtība ir 8 h/gadā); 30 minūtes vienā dienā abu vērtēšanas scenāriju izmantošanas gadījumā.

Valmieras-Valkas VES parka projektā kopumā ēnas ilguma mērķlielums 10 stundas gadā netiek pārsniegts nevienā mājā. Maksimālais ēnas ilgums gadā visās alternatīvās ir 2 h 16 min. jeb mazāk par ceturtdaļu mērķlieluma: mājā “Bērzi” no VES VV85. Atšķirību starp A un B alternatīvu nav, jo ēnas avots abos gadījumos ir viena un tā pati VES VV85, tāpat arī starp A’ un B’, jo šīs VES augstums tajās neatšķiras (un arī, ja atšķirtos par 25 m, ēnas ilgums atšķirtos par dažām minūtēm, kas neko nemainītu). Papildus jānorāda, ka metodika ar ēnas intensitātes koeficientu atkarībā no mājas attāluma līdz ēnu metošanai VES tika pielietota šajā IVN no paša sākuma, kad tika provizoriski vērtēti 84 VES parks, kas radīja arī nelielus ēnu ilguma pārsniegumus, kuru novēršanai būtu jāpielieto ietekmes mazināšanas pasākumi (atsevišķu VES apturēšana saulainā laikā). Pašreizējā stadijā, kad ir divas alternatīvas ar ievērojami mazāku VES skaitu un starp atmettajām ir tieši tās, kas mestu visilgākās ēnas no tuvākiem attālumiem, vairs nevienas ēnas ilgums netuvojas robežlielumam arī bez šāda koeficienta: visilgākā ir 4 h 46 min. ilga ēna B’ alternatīvā uz māju “Liepkalni” 1246 m attālumā no VES VV92 – ļoti vāja ēna, tuvu nesaskatāmības robežai.

Izvērtējot uz augstāk minēto, Inspekcijai nav iebildumu vai priekšlikumu IVN Ziņojumam par SIA “Latvijas vēja parki” ierosināto VES parku “Valmiera-Valka” un tā saistītās infrastruktūras projektu Valmieras novada Plāņu pagastā un Valkas novada Vijciema un Valkas pagastos.

Inspekcija vērš uzmanību, ka nododot vēja parku ekspluatācijā, kā arī sūdzību gadījumā par VES darbības rezultātā radīto traucējošo troksni, jāveic trokšņa mērījumus VES darbības ietekmētajās teritorijās, pie tuvākajām dzīvojamām mājām/mājām, no kurām saņemtas sūdzības, veicot mērījumus Noteikumu Nr. 16 noteiktajā kārtībā un vides trokšņa robežlielumu pārsniegšanas gadījumā jāveic prettrokšņa pasākumus. Tāpat pēc VES parka izbūves rekomendējams veikt potenciāli ietekmēto viensētu apsekojumus, novērtējot VES darbības programmēšanas rezultātus. Ja apsekošanas procesā tiek konstatēti mirgošanas traucējumi, kas pārsniedz pieļaujamus, veicama atkārtota VES programmēšana, nodrošinot pieļaujamo robežvērtību ievērošanu.

Sabiedrības veselības departamenta
Vidzemes kontroles nodaļas vadītājs

Kalvis Latsons

Silvija Švalkovska, 64281130
silvija.svalkovska@vi.gov.lv